

FORNGUIDEN

UPPLAND

Publicerad den 9 augusti 2009.
Ansvarig utgivare: Mikael Jägerbrand.
Författare: Mikael Jägerbrand
Mer info: www.fornguiden.se

BIRKA

HÄR LÅG HANDELSSTADEN. Det finns inte mycket kvar av vikingastaden på Björkö – den låg här på åkern. I bakgrunden syns borgberget med dess mur.

Smed visar hantverk.

Utsikt från Borgberget.

Prova en vikingahjälm.

Modell på museet.

Vikingatida skepp.

Hantverk i nya vikingabyn.

Om du är intresserad av vikingar är ett besök på Björkö ett måste.

Här låg en av våra viktigaste handelsplatser: Birka.

Det är mer än tusen år sedan handelsmännen och soldaterna på ön Björkö i Mälaren helt plötsligt övergav sin stad.

Trots att ingen vet varför staden Birka övergavs omkring år 970 har ön nu fler besökare än den någonsin hade under vikingatiden.

Sedan början av 1990-talet har Birka gått från en rätt anonym sevärdhet till att bli ett världsarv med museum, guidade turer, vikingaskepp och en liten rekonstruerad vikingaby.

Det finns inte mycket kvar att se av vikingatida Birka, platsen där staden låg är en sluttande äng.

Det är bara spåren av krig och död som syns i dag. Stora delar av den vall som omgärdade handelsstaden finns kvar men är inte lika imponerande nu som då den hade palissad och skyttegångar. Delar av vallen omgärdar också den borg som skyddade staden, Borgberget. Borgen låg på det berg där det i dag finns ett rest minnesmärke i form av ett kors.

Nedanför Borgberget har man grävt ut de byggnader där stadens försvarsstyrka höll till. Den största byggnaden brändes ner ca 970 men stolphålen är markerade med stora stockar.

Birka beskrivs ofta som den första svenska staden och det bodde omkring 700 personer

här som mest. Hur husen såg ut kan du se i vikingabyn där man rekonstruerat kopior av Birkas hus. Här kommer man de närmaste åren att bygga fler hus – och det går till och med att hyra dem för övernattnings.

Staden här växte inte fram utan hela handelsområdet byggdes ungefär samtidigt, i slutet av 700-talet. Den viktigaste produkten för handeln här var troligen sällsynta och ovanliga pälsar från norra landet.

Staden var så rik att både handelsmän – och plundrare – tog sig hit. Ingen vet hur många gånger andra vikingar försökte erövra Birka eller ens om de lyckades någon gång.

Mikael Jägerbrand
mikael@fornguiden.se

Hela ön är fylld med vikingagravar

Så hittar du hit

Birka ligger på ön Björkö i Mälaren. Du tar dig hit med egen båt eller kryssning med Strömma Kanalbolaget.

Pris: 290 kr t/r (från Stockholm), 250 kr (från Strängnäs), 150 kr (från Adelsö/Hovgården). I priset ingår guidad tur och inträde till museet.

Inträde: Gratis.

Öppet: 1 maj – 6 september.

Mer info:

www.strommakanalbolaget.se

Historik

ca 790

Staden Birka anläggs.

800-talet

Birka anfalls och vallen bränns ner.

834

Missionären Ansgar kommer till Birka.

ca 975

Av okänd anledning överges Birka.

1680-talet

Riksantikvarien Johan Hadorph gör de första utgrävningarna på ön.

1870-talet

Insektsforskaren Hjalmar Stolpe letar efter bärnsten men upptäcker i stället staden och gravfälten. Totalt gräver han ut mer än 1 000 gravar.

1990-1995

En stor utgrävning av Birkas stad genomförs under ledning av arkeologen Björn Ambrosiani.

1993

Birka utses till världsarv av Unesco.

1996

Ett museum invigs på Birka.

1997-2004

Stockholms universitet gräver ut Garnisonen.

2006

Vikingabyn börjar byggas.

HEMLANDEN.

Stort gravfält med 1500 gravar.

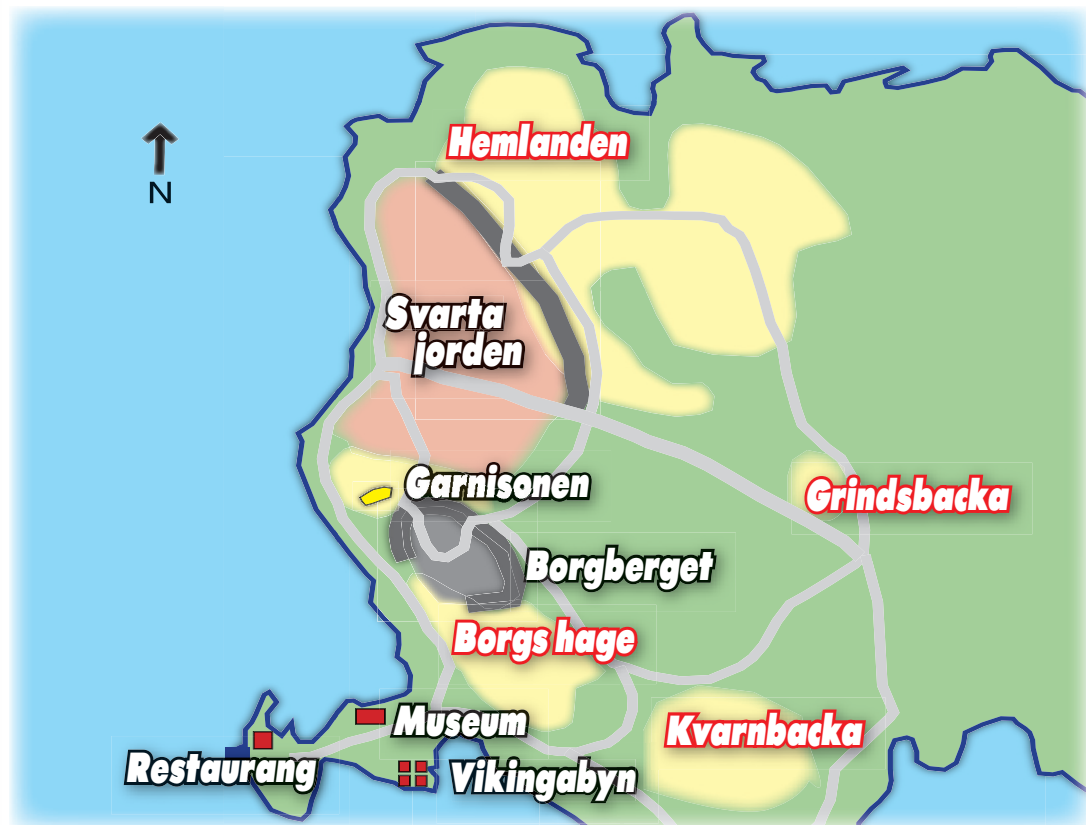
KVARNBACKA.

185 vikingagravar.

BORGS HAGE.

Gravfält med 250 vikingatida gravar.

Det finns mer än 3 000 begravda vikingar på Birka.

Gravfälten är några av de mest sevärda i världen.

Under vikingatiden var Björkö bara några kvadratkilometer stor och eftersom gravarna var tydligare i dag så kan invånarna inte ha gått många minuter utan att ha de döda inom synhåll.

De flesta vikingatida gravarna ligger inom några hundra meter från den forna stadsgränsen.

Gravfältet Hemlanden är det största och mest imponerande med över 1 600 gravar. Här kan du

vandra bland högar, skeppsformade stensättningar och treuddar i timmar. Det här är det största gravfältet från vikingatiden i världen.

I Borgs hage finns det ungefär 250 gravar, i Kvarnbacka ca 185 och i Grindsbacka ca 35 gravar. På övriga ön finns det flera andra gravfält som är svårare att hitta.

Det normala begravnings sättet var att bränna den döde på ett bål tillsammans med offerdjur och personliga tillhörigheter. Resterna samlades ihop och täcktes med stenar och jord.

Mer än 1 000 av Birkas gravar har grävts ut av arkeologer, främst under slutet av 1800-talet.